

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus püsivate orgaaniliste saasteainete kohta (uuesti sõnastatud)“

[COM(2018) 144 final – 2018/0070 (COD)]

(2018/C 367/18)

Raportöör: **Brian CURTIS**

Nõukogu konsulteerimistaotlus	13.4.2018
Parlamendi konsulteerimistaotlus	16.4.2018
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 192 lõige 1 ja artikkel 304
Juhatuse otsus	19.9.2017 (konsulteerimistaotluse esitamise ootel)
Vastutav seksioon	põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	26.6.2018
Vastuvõtmine täiskogus	12.7.2018
Täiskogu istungjärk nr	536
Hääletuse tulemus	157/0/4
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle, mille eesmärk on püsivate orgaaniliste saasteainete määruse uuesti sõnastamine selleks, et tagada Stockholmi konventsioonist tulenevate ELi kohustuste sidus ja tõhus rakendamine.

1.2. Komitee juhib tähelepanu sellele, et ELis on enamiku püsivate orgaaniliste saasteainete turulelaskmine ja kasutamine juba lõpetatud. Arvestades aga püsivate orgaaniliste saasteainete väga kahjulikku mõju inimestele ja keskkonnale, tuleb keelata selliste ainete tootmine ning erandeid tuleks teha üksnes konkreetse kasutusotstarbe puhul. Seepärast kutsub komitee komisjoni üles kehtestama rangemaid kontrollimeetmeid kooskõlas ettevaatuspõhimõttega ning Rio keskkonna- ja arengudeklaratsiooniga.

1.3. Komitee toetab ettepanekut anda osa komisjoni ülesandeid Euroopa Kemikaaliametile, et luua sobivamad tingimused rakendamisega seotud haldusliku, teadusliku ja tehnilise abi osutamiseks. Samas tõstab komitee esile vajaduse luua usaldusväärne töömeetod, millesse on kaasatud komisjon, Euroopa Kemikaaliamet, liikmesriigid ja sidusrühmad.

1.4. Komitee soovib kasutada delegeeritud akte nõuetekohaselt ja piiratud mahus, et säilitada avatud dialoog kõigi sidusrühmadega, pannes erilist rõhku läbipaistvusele ja üldsuse teadlikkusele.

1.5. Komitee julgustab Euroopa Liitu asuma juhupositsioonile üleilmases võitluses püsivate orgaaniliste saasteainetega. EL peaks oma tegevuses keskenduma püsivate orgaaniliste saasteainete seiret ja kontrolli käsitlevate riiklike strateegiatega ja õigusaktide ühtlustamisele. Eelkõige leiab komitee, et EL peaks edendama kestlikkust ning püsivaid orgaanilisi saasteaineid käsitlevate sätete säilitamist kahe- ja mitmepoolsetes kaubanduslepingutes.

1.6. Komitee pooldab ettepanekut korraldada kestliku arengu raames ELi tasandil ulatuslik püsivaid orgaanilisi saasteaineid käsitlev teadlikkuse suurendamise kampaania. Komitee leiab, et püsivate orgaaniliste saasteainete avatud andmepank võiks olla ettevõtjate ja tarbijate jaoks kasulik vahend.

1.7. Komitee märgib, et püsivate orgaaniliste ainete alased koolituskursused peaksid olema kohustuslikud ja kättesaadavad kõigile Euroopa töötajatele, kelle töö on otseselt või kaudselt nende ainete seotud. Eeskätt soovib komitee ühtlustada hariduse ja koolituse algatused ning lugeda need elukestvast õppes lähtudes sama strateegia osaks.

2. Sissejuhatus

2.1. **Püsivad orgaanilised saasteained** on orgaanilised ühendid, mis on resistentsed keemiliste, bioloogiliste ja fotolüütiliste protsesside teel keskkonnas toimuva lagunemise suhtes. Tulenevalt nende püsivusest on sellised orgaanilised saasteained bioakumuleeruvad, millel võib olla kahjulik mõju inimtervisele ja keskkonnale. Mitmeid püsivaid orgaanilisi saasteaineid kasutatakse praegu või kasutati varem taimekaitsevahendite, lahustite, ravimite ja tööstuskemikaalidena. Ehkki mõned püsivad orgaanilised saasteained tekivad looduslikult, näiteks vulkaanide ja mitmesuguste biosünteesiliste protsesside mõjul, on enamik neist täissünteesi kaudu inimese loodud.

2.2. Rahvusvaheline üldsus arutas püsivate orgaaniliste saasteainete mõju inimtervisele ja keskkonnale 2001. aastal Stockholmis toimunud püsivate orgaaniliste saasteainete teemalisel konverentsil⁽¹⁾. Stockholmi konventsioon, mille on ratifitseerinud 180 osalist ning mis põhineb *ettevaatuspõhimõttel*, on ülemaailmne leping, millega nähakse ette õigusraamistik püsivate orgaaniliste saasteainete tootmise, kasutamise, impordimise ja ekspordimise lõpetamiseks. Euroopa Liit allkirjastas konventsiooni, mis sisaldas loetelu 12 elemendist (sh DDT), 2005. aastal.

2.3. Euroopa Liidu võetud kohustused hõlmavad meetmete võtmist püsivate orgaaniliste saasteainete keskkonda sattumise vähendamiseks, et kahandada nende kokkupuudet inimeste ja elusloodusega. Euroopa Liit on olnud väga aktiivne uute ainete lisamisel konventsiooni nimekirja⁽²⁾. **Määrus (EÜ) nr 850/2004 (püsivate orgaaniliste saasteainete määrus)** on õiguslik vahend, millega viiakse ellu ELi ja selle liikmete konventsioonist tulenevaid kohustusi.

2.4. Teises konventsioonis, Aarhusi protokollis püsivate orgaaniliste saasteainete kohta (viimati muudetud 2009. aastal), käsitletakse õhusaasteainete piirülest kauglevi. Protokolliga keelatakse otseselt mõne sellise saasteaine tootmine ja muude puhul määratakse kindlaks tähtaeg nende kõrvaldamiseks. Praegu on protokollis loetelus 22 ainet.

3. Ettepaneku põhisisu

3.1. Komisjoni ettepaneku eesmärk on sõnastada uuesti püsivate orgaaniliste saasteainete määrus. Algatusega ei muudeta kehtivate õigusaktide põhimõtteid (ettevaatuspõhimõtte) ega eesmärke (keskkonna ja inimtervise kaitse), see tuleneb pigem vajadusest viia õigusaktid täielikult kooskõlla ning parandada rakendamist.

3.2. Eeskätt tegeletakse ettepanekus järgmiste probleemidega:

— direktiividele 67/548/EMÜ ja 75/442/EMÜ viitava püsivate orgaaniliste saasteainete määruse vastavusse viimine määrusega (EÜ) nr 1907/2006, määrusega (EÜ) nr 1272/2008 ja direktiiviga 2008/98/EÜ. Konkreetsemalt viitab püsivate orgaaniliste saasteainete määrus regulatiivkomiteele, mida enam ei ole,⁽³⁾ samuti tuleb määrus viia vastavusse Lissaboni lepinguga (ELi toimimise leping). Viimasena tuleks täpsustada, milliseid eeskirju tuleb käsitleda rakendusaktides ning millised tingimused kehtivad delegeeritud õigusaktide vastuvõtmise puhul;

— ülesannete üleandmine komisjonilt Euroopa Kemikaaliametile,⁽⁴⁾ et luua sobivamad tingimused rakendamisega seotud haldusliku, teadusliku ja tehnilise abi osutamiseks. Samuti tehakse ettepanek anda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1907/2006 („REACH-määrus“)⁽⁵⁾ loodud jõustamisalase teabe vahetamise foorumile lisaks koordineeriv roll, et toetada püsivate orgaaniliste saasteainete määruse täitmise tagamist liikmesriikides;

— peale selle tehakse rakendussätetes tehnilisi muudatusi, näiteks selgitades olemasolevaid mõisteid ning lisades mõistete „tootmine“, „kasutamine“ ja „suletud süsteemis kasutatav piiratud kasutuskohtaga vaheaine“ määratlused, et kehtivaid menetlusi parandada ja lihtsustada.

3.3. Ettepanekus pööratakse erilist tähelepanu läbipaistvusele ja teabe avalikule kättesaadavusele. Edendada ja soodustada tuleks püsivaid orgaanilisi saasteaineid käsitlevaid üldsuse teadlikkuse suurendamise programme, eriti haavatavate rühmade puhul, ning tööliste, teadlaste, õpetajate ning tehnilise ja juhtivpersonali koolitamist. Samuti peaks üldsusel olema võimalik osaleda riikliku tasandi *rakenduskavade* koostamises, rakendamises ja ajakohastamises.

⁽¹⁾ <http://chm.pops.int/>.

⁽²⁾ Viimastel aastatel on esialgsesse loetellu lisatud veel 16 elementi. <http://chm.pops.int/TheConvention/ThePOPs/TheNewPOPs/tabid/2511/Default.aspx>.

⁽³⁾ Alates 1. juunist 2015.

⁽⁴⁾ Määrus (EÜ) nr 1907/2006.

⁽⁵⁾ Kemikaalide registreerimine, hindamine, autoriseerimine ja piiramine (REACH).

4. Üldised märkused

4.1. Komitee väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle, mille eesmärk on püsivate orgaaniliste saasteainete määruse uuesti sõnastamine selleks, et tagada Stockholmi konventsioonist tulenevate ELi kohustuste sidus ja tõhus rakendamine. Sellised sammud on äärmiselt olulised, et luua ühine õigusraamistik, millest lähtuvalt saaks võtta meetmeid, et lõpetada tahtlikult toodetud püsivate orgaaniliste saasteainete tootmine, turulelaskmine ja kasutamine, võtta liikmesriikides kasutusele iga-aastased kontrollid ning saada võrreldavaid andmeid ELi kohta.

4.2. Komitee juhib tähelepanu sellele, et ELis on enamiku püsivate orgaaniliste saasteainete turulelaskmine ja kasutamine juba lõpetatud. Püsivate orgaaniliste saasteainete keskkonda sattumise vähendamiseks tuleb aga keelata selliste ainete tootmine ning erandeid tuleks teha üksnes nende suhtes, mis täidavad konkreetse kasutusotstarbe puhul olulist funktsiooni. Seepärast kutsub komitee komisjoni üles kehtestama Stockholmi konventsioonis ettenähtust rangemaid kontrollimeetmeid kooskõlas Rio keskkonna- ja arengudeklaratsioonis⁽⁶⁾ sätestatud *ettevaatuspõhimõttega* keskkonnakaitses.

4.3. Komitee on teadlik, et komisjoni otsus jätta vahele ametlik konsulteerimine sidusrühmade ja liikmesriikidega tugineb kõigi avaliku ja erasektori sidusrühmadega sõlmitud üldisele kooskõlastatud kokkuleppele selle kohta, milliseid meetmeid tuleb võtta püsivate orgaaniliste saasteainete määruse ümbersõnastamiseks. Sellest hoolimata soovib komitee komisjonil kasutada rakendamise järgmistes etappides tõhusat ja kaasavat lähenemisviisi.

4.4. Komitee toetab ettepanekut anda osa komisjoni ülesandeid Euroopa Kemikaaliametile, et luua sobivamad tingimused rakendamisega seotud haldusliku, teadusliku ja tehnilise abi osutamiseks. Samas tõstab komitee esile vajaduse luua usaldusväärne töömeetod, millesse on kaasatud komisjon, Euroopa Kemikaaliamet ja liikmesriigid, et tagada tõhus koostöö ja paremad tulemused. Üks selle uue koostööraamistiku nurgakivi peaks olema sidusrühmadega konsulteerimine.

4.5. Komitee on seisukohal, et mõned uuesti sõnastamise aspektid on täielikult tehnilised. Kooskõlas oma eelmiste arvamustega⁽⁷⁾ leiab komitee, et püsivad orgaanilised saasteained on keskkonnale ja rahvatervisele tõsiseks ohuks. Seepärast soovib komitee kasutada delegeeritud akte nõuetekohaselt ja piiratud mahus (vaid siis, kui see on tingimata vajalik), et säilitada avatud dialoog kõigi sidusrühmadega, pannes erilist rõhku läbipaistvusele ja üldsuse teadlikkusele.

5. Konkreetsed märkused

5.1. Komitee soovib komisjonil selgitada täpsemalt ettepanekut, mille kohaselt peaksid liikmesriigid pakkuma üldsusele võimalusi osaleda riiklike *rakenduskavade* koostamises, rakendamises ja ajakohastamises. Eeskätt on komitee seisukohal, et osalemismeetodid peaksid olema selged ja kõigile liikmesriikidele ühised. Komitee on veendunud, et üksikisikutest enam võiks oluline roll olla organiseeritud kodanikuühiskonnal endal. Pealegi pole selge, kas ja kuidas hakkavad need algatused saama komisjonilt rahalist toetust ning kuidas see oluline võimalus teatavaks tehakse.

5.2. Püsivate orgaaniliste saasteainete näol on tegemist ülemaailmse ohuga. Praegu on ülemaailmsel tasandil põhiülesanne püsivate orgaaniliste saasteainete seiret ja kontrolli käsitlevate riiklike strateegiate ja õigusaktide ühtlustamine. Seepärast toetab komitee komisjoni ettepanekut, mille kohaselt EL peaks võtma ennetavama rolli kolmandate riikide suhtes, et vähendada püsivate orgaaniliste saasteainete heiteid.

⁽⁶⁾ Rio deklaratsioon 1992, 15. põhimõte: „Keskkonna kaitsmiseks rakendavad riigid vastavalt oma võimalustele laialdaselt ettevaatuspõhimõtet. Tõsise või pöördumatu kahju tekitamise ohu korral ei tohi täieliku teadusliku kindluse puudumist kasutada põhjusena, miks lükata edasi keskkonnakahju vältivate kulutõhusate meetmete võtmist.“

⁽⁷⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus püsivate orgaaniliste saasteainete kohta (ELT C 32, 5.2.2004, lk 45).

5.3. Sellest hoolimata on komitee seisukohal, et teabevahetus⁽⁸⁾ Stockholmi konventsiooni osaliste hulka mittekuuluvate kolmandate riikidega või taotluse korral ja olemasolevate vahendite piires õigeaegse tehnilise abi osutamine⁽⁹⁾ konventsiooni täitmiseks on püsivate orgaaniliste saasteainete kõrvaldamiseks endiselt liiga ebamäärane. Eelkõige leiab komitee, et EL peaks edendama kestlikkust ning püsivaid orgaanilisi saasteaineid käsitlevate sätete säilitamist kahe- ja mitmepoolsetes kaubanduslepingutes⁽¹⁰⁾. Siinkohal võivad oluliseks eeskujuks olla isegi rahvusvahelised toetavad organid, nagu Minamata konventsiooniga loodud konventsiooni rakendamise ja järelevalve komitee⁽¹¹⁾. Komitee on veendunud, et EL võib olla kestliku innovatsiooni eestvedaja.

5.4. Komitee pooldab ettepanekut korraldada ELi tasandil ulatuslik püsivaid orgaanilisi saasteaineid käsitlev teadlikkuse suurendamise kampaania. Samal ajal peaks Euroopa olema aktiivsem kestlikkuse alase hariduse edendamisel ning teabe levitamisel kestlikkuse valdkonna parimate tavade kohta⁽¹²⁾. Eeskätt soovib komitee luua püsivate orgaaniliste saasteainete avatud andmepanga, mis oleks kasulik vahend ettevõtjate ja tarbijate jaoks.

5.5. Komitee leiab, et püsivate orgaaniliste ainete alased koolituskursused peaksid olema kohustuslikud ja kättesaadavad kõigile Euroopa töötajatele, kelle töö on otseselt või kaudselt nende ainetega seotud. Komitee juhib tähelepanu sellele, et need aspektid on juba osa kehtivatest õigusaktidest, kuid ebakindel ja vähene rakendamine tähendab, et tõhusamaks rakendamiseks tuleb leida uued vahendid. Eeskätt soovib komitee ühtlustada teabe, hariduse ja koolituse algatused ning lugeda need elukestvast õpest lähtudes sama strateegia osaks.

Brüssel, 12. juuli 2018

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Luca JAHIER

⁽⁸⁾ COM(2018) 144 final, punkt 18.

⁽⁹⁾ COM(2018) 144 final, punkt 21.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Üleminek kestlikumale Euroopa tulevikule – strateegia aastaks 2050“ (ELT C 81, 2.3.2018, lk 44).

⁽¹¹⁾ Minamata elavhõbedakonventsioon on ülemaailmne leping inimtervise ja keskkonna kaitsmiseks elavhõbeda kahjulike mõjude eest. Konventsioonis lepitati kokku 19. jaanuaril 2013 Šveitsis Genfis ning see võeti vastu 10. oktoobril 2013 Jaapanis Kumamotos peetud diplomaatilisel konverentsil. Konventsioon jõustus 16. augustil 2017. Tegemist on uuendusliku ja tervikliku lähenemisviisiga, mis käsitleb elavhõbedat kogu selle olemusringi jooksul alates kaevandamisest kuni jäätmekäitluseni. <http://www.mercurycion.org/>. Vt artikkel 15.

⁽¹²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Rio+20: rohelise majanduse ja juhtimise parandamise suunas“ (ELT C 376, 22.12.2011, lk 102) punkt 4.13.